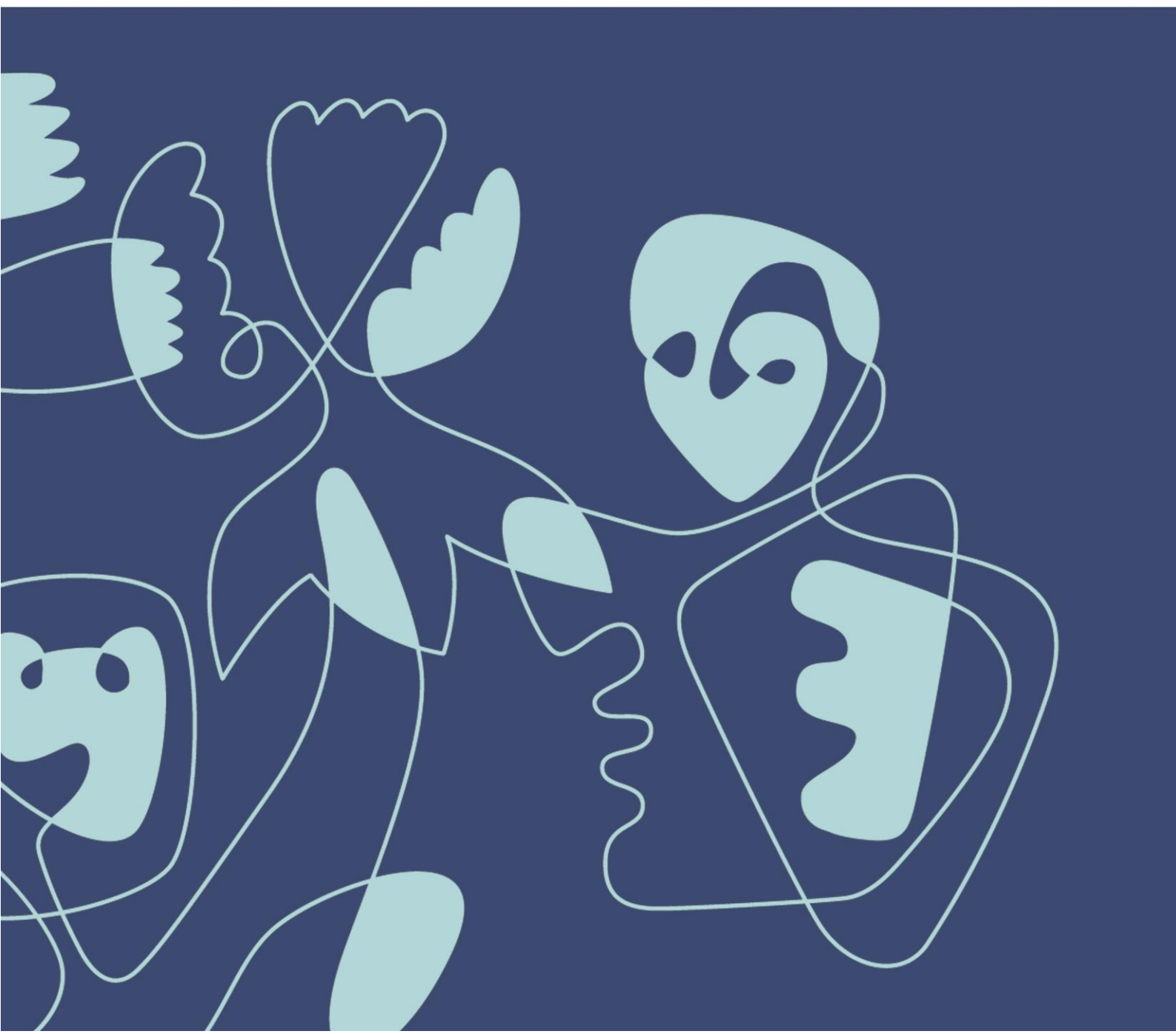




Fylkesmannen i Nordland

# Erfaringer fra gjenåpning av barnehager og skoler

Rapport etter intervjuer med kommuner i Nordland 4. - 5. mai 2020



## Innhold

<b>Formål</b> .....	<b>2</b>
<b>BARNEHAGE - Litt om kommunene vi har intervjuet</b> .....	<b>3</b>
<b>Intervju med kommunene</b> .....	<b>3</b>
Veilederen .....	3
Blir innholdet i smittevernveilederne formidlet godt?.....	3
Er det uklarheter i veilederen eller behov for justeringer i veilederne?.....	3
Er det tilstrekkelig støtteressurser til veilederen? .....	4
Hvordan vurderer dere handlingsrommet som veilederen gir? .....	5
Barna .....	5
Hvor mange barn er tilbake/ikke tilbake i barnehagen? Hvorfor ikke og hvordan følges de opp? ...	5
Pedagogisk personale .....	6
Omfang pedagogisk personale som er tilbake i barnehagene? .....	6
Hvordan organiserer barnehagene seg? .....	6
Utfyllende kommentarer/annet.....	7
<b>SKOLE - Litt om kommunene vi har intervjuet</b> .....	<b>9</b>
<b>Intervju med kommunene</b> .....	<b>9</b>
Veilederen .....	9
Blir innholdet i smittevernveilederne formidlet godt?.....	9
Er det uklarheter i veilederen eller behov for justeringer i veilederne?.....	11
Er det tilstrekkelig støtteressurser til veilederen? .....	11
Hvordan vurderer dere handlingsrommet som veilederen gir? .....	12
Elever .....	13
Hvor mange elever er tilbake/ikke tilbake på skolen? Hvorfor ikke og hvordan følges de opp? .....	13
Pedagogisk personale .....	14
Omfang pedagogisk personale som er tilbake i skolene? .....	14
Hvordan organiserer skolene seg? .....	15
Utfyllende kommentarer/annet.....	17

## Formål

Formålet med oppdraget fra Utdanningsdirektoratet er å få konkret kunnskap om hvordan utvalgte kommuner organiserer skolene og barnehagene etter gjenåpning 27. april, samt å få kvantitativ informasjon om hvor mange elever og lærere som er tilbake i skolene.

## BARNEHAGE - Litt om kommunene vi har intervjuet

### **Kommune 1:**

Kommunen har 26 kommunale og 33 private barnehager. Det er totalt 2808 barn i barnehagene.

Vi har intervjuet barnehagemyndighet, styrere og pedagogisk leder. Den ene barnehagen har 73 barn og den andre barnehagen består av to enheter med til sammen 62 barn.

### **Kommune 2:**

Kommunen har to barnehager. En kommunal og en privat. Den kommunale er organisert i fire avdelinger og er godkjent for 72 plasser. Den privat barnehage er organisert som en avdeling, som er godkjent for 27 plasser.

Vi har intervjuet barnehagemyndighet, som også er eier av de kommunale barnehagene, og en barnehagestyrer.

3

## Intervju med kommunene

### **Veilederen**

#### **Blir innholdet i smittevernveilederne formidlet godt?**

##### **Kommune 1**

Innholdet i smittevernveilederen ble formidlet fra departementet til barnehagemyndigheten, og videre til barnehagene. Barnehagemyndigheten formidlet ut til barnehagene hva som var spesielt viktig å få med seg, og hvordan barnehagene skulle jobbe med veilederen. Det ble utarbeidet sjekklister og gjennomført møter med alle styrerne.

Sjekklisene var et godt utgangspunkt, og var også utgangspunktet for egne og mer detaljerte sjekklister i den enkelte barnehage. Smittevernveilederen ble godt formidlet.

##### **Kommune 2**

Barnehagemyndigheten var godt forberedt og hadde satt seg inn i rapporten fra ekspertutvalget og begynt planlegging med utgangspunkt i denne. Når veilederen ble presentert, foretok de noen justeringer og formidlet dette til kommunens to barnehager. Styrer orienterte de ansatte og laget planer og organisert dagen ut fra anbefalingene i veilederen. Totalt sett oppleves det at smittevernveilederen er formidlet godt fra statlig myndighet og ut til barnehagene i kommunen.

#### **Er det uklarheter i veilederen eller behov for justeringer i veilederne?**

##### **Kommune 1**

Det er klare anbefalinger om kohorter på 3 og 6 barn pr voksen i veilederen. Barnehagemyndigheten har tolket anbefalingene og gitt rom for individuelle tilpasninger i barnehagene. I noen barnehager er

det barn fra ulike kohorter samlet på morgenen og på slutten av dagen. Dette er spesielt barn som er av samfunnskritiske foresatte som må ha lengre åpningstid, og dermed må dette løses på denne måten for å få bemanningen til å gå opp. Barna deles inn i sine kohorter når det er full bemanning fra rundt 08.30. Kommunen oppfatter at kohorter kan være utfordrende å holde gjennom hele dagen, siden det ikke er fullt bemannet fra åpning til stengt.

Sektoren står ovenfor sommerferie avvikling og tilvenning av nye barn. Det kan være utfordrende og holde på kohorter i denne perioden, og få overgangene til å fungere tilfredsstillende. Pedagogisk personell får ikke plantid som de har krav på og som bidrar til å sikre et pedagogisk tilbud i tråd med rammeplanen.

Barn med behov for ekstra tilrettelegging får tilbudet vedtaket krever. Som følge av bemanning i kohorter kan dette skape utfordringer ved å være tilstrekkelig bemannet for gruppen som helhet, og få et tilbud som er til det beste for alle barn. Personalet som vanligvis jobber på tvers av avdelingene, har ikke nå muligheten til dette, og det kan gå ut over kvaliteten på tilbudet for barna.

Oversikten over samfunnskritiske stillinger har blitt utvidet og endret. Denne oversikten skaper noe usikkerhet. Kommunen ønsker at denne vurderes på nytt og at det kan gjøres lokale vurderinger opp mot den smittesituasjonen kommunen står i.

## **Kommune 2**

Spesielt i forhold til «reduert kontakthypighet mellom personer» opplever kommunen det utfordrende. Selv om det i veilederen står at en kohort kan ta utgangspunkt i barnehagens gruppeinndeling, opplever kommunen og barnehagen at det reelt sett er lite lokalt handlingsrom i forhold til hvordan barnehagene skal organiseres i det daglige arbeidet. Befolkningen og de ansatte ser på eksemplene i veilederen som en lovlig norm som må følges. Her ønsker kommunen at handlingsrommet kunne vært tydeligere kommunisert.

## **Er det tilstrekkelig støtteressurser til veilederen?**

### **Kommune 1**

Kommunen ser at det burde vært utarbeidet informasjonsmateriell på flere språk. De ser at en av språkgruppene i barnehagene, Tigrinja, ikke har tilgjengelig materiell på sitt språk.

Barnehagemyndigheten er samtidig klar på at både de kommunale og private barnehagene får dekket utgifter til bruk av tolk, og anmoder barnehagene om å bruke dette der det er behov for det.

### **Kommune 2**

I tillegg til å bruke det som ligger av tilgjengelige nettressurser, har kommunen gjennomført smittevernkurs (e-kurs fra KS) for ansatte i barnehagene.

## Hvordan vurderer dere handlingsrommet som veilederen gir?

### Kommune 1

Handlingsrommet oppleves ikke tilstrekkelig. Kommunen ønsker større handlingsrom siden de har lite smitte i kommunen. De ønsker da å stramme inn dersom smitten tiltrer og øker. Det er ønskelig med større handlingsrom rundt kohorter, og organiseringer av ressursene til personalet. Om krav til kohorter forsetter, vil det vurderes om barnehagene må ha kortere åpningstid for å sikre et godt barnehagetilbud av høy kvalitet.

Det er utfordrende å bruke nye vikarer i barnehagen. De ansatte er isolert med sine kohorter og dette kan oppleves som utrygt for barn, foresatt og barnehagen. Barna er også i større grad alene med en ansatt, og dette er utfordrende bl.a. med tanke på stellesituasjoner og toalettbesøk.

5

### Kommune 2

Som nevnt tidligere ønsker kommunen og barnehagen en større reell mulighet til å utøve noe mere skjønn i forhold til organisering av kohortene. Dagens veileder, med eksemplene som gis, gir lite handlingsrom.

Kommunen har utnyttet handlingsrommet med å redusere åpningstiden noe i barnehagen. Dette er gjort i god og tett dialog med kommunens næringsliv, som i den første perioden har lagt til rette for sine ansatte. Dette har bidratt til at barnehagen har lik åpningstid for alle brukere, også de foresatte i samfunnskritiske funksjoner. Kommunen er imidlertid litt spent på hvordan dette blir fremover når de største aktørene i næringslivet igjen vil starte opp med to-skiftordninger i sin produksjon.

## Barna

### Hvor mange barn er tilbake/ikke tilbake i barnehagen? Hvorfor ikke og hvordan følges de opp?

#### Kommune 1

Kommunen ser det er en tydelig økning i forhold til antall barn som bruker sin barnehageplass.

20/4 var det 1661 barn i barnehagene

27/4 var det 2249 barn i barnehagene

4/5 er det ca. 2350 barn i barnehagene

Totalt antall er det 2808 barn.

Det er større andel av minoritetsspråklige barn som ikke er tilbake i barnehagen igjen.

## **Kommune 2**

Det har i den første perioden vært mange barn som ikke har benyttet seg av sin barnehageplass. De to første ukene var det 40 av 73 barn i barnehagen.

Noe av årsaken til dette er at kommunen har valgt å lytte til brukerne av barnehagen og legge godt til rette for de som var engstelige, redde eller av andre grunner ikke ønsket å ha barna i barnehagen. Kommunen har derfor gitt rom for å søke permisjon fra barnehageplassen i 14 dager om gangen. Mange har benyttet seg av dette. Kommunen ser at det vil medføre noe tapt inntekt og en god del administrativt arbeid, men mener dette er en viktig prioritering. Ordningen har samtidig bidratt til at barnehagen i denne perioden har kunne organisert barnegruppene i færre kohorter enn hva de har planer for.

Kommunen ser nå at det er flere barn som kommer tilbake til barnehagen.

## **Pedagogisk personale**

### **Omfang pedagogisk personale som er tilbake i barnehagene?**

#### **Kommune 1**

De aller fleste ansatte er på plass i barnehagene. Det er noen ansatte som selv er i risikogruppe for smitte og er derfor ikke på jobb i barnehagene.

Dersom smittevernkrav videreføres slik at de små kohortene opprettholdes, vil det stille krav til planlegging, for å kunne sikre et tilbud av høy kvalitet. Barnehagene står foran en periode med ferieavvikling, tilvenning av nye barn og overgang fra barnehage til skole. Dette krever plantid og møtetid til personalet.

Kommunen ser at tilvenning av nye barn er utfordring, nå som foresatte ikke skal være i barnehagen, og at det ikke er tilstrekkelig bemanning for å ivareta en god tilvenning for nye barn.

#### **Kommune 2**

Alle ansatte er nå på plass. Kommunen ser imidlertid at kommende periode med ferieavvikling kan by på utfordringer. De har derfor lagt en plan for aktiv bruk av vikarer og ser for seg at alle vikarer må få ekstra til opplæring i både smittevern og hvordan barnehagen nå er organisert. Selv om også dette vil påføre kommunen noe ekstra kostnader, er igjen fokuset på barnets beste det viktigste, og de er dermed villige til å gjøre slike prioriteringer.

### **Hvordan organiserer barnehagene seg?**

#### **Kommune 1**

Alle barnehagene i kommunen har redusert åpningstid, bortsett fra 2 mindre enheter som har full åpningstid. Det er ikke vedtatt lik åpningstid for alle barnehagene i kommunen. Barnehagene har utvidet åpningstid for barn med foresatte i samfunnskritiske stillinger.

Barna som kommer på morgenen før det er full bemanning, er sammen med ansatte som har tidligvakt, og deles inn i kohorter når bemanning er full ca. 08.30. Når barna leveres og hentes i barnehagen, må personalet møte barn og foresatte ute eller i garderoben. Ettersom det gjerne bare er en voksen pr. kohort, må den voksne i korte perioder forlate barnegruppa. Dette betyr at barn fra en kohort, eller to kohorter må være samlet store deler av dagen.

Renhold og tilberedning av mat utføres av det faste personalet, og gjennomføres flere ganger om dagen. Dette er personalet som er en del av en kohort, og dermed blir også kohorter slått sammen når dette skal gjennomføres. Totalt sett medfører dette at barna flere ganger om dagen vil oppleve oppbrudd i lek og aktiviteter som følge av at en voksen må ut av kohorten.

Kommunen ser at organisering i mange små kohorter gjør det utfordrende og til dels helt umulig å gjennomføre møter og planleggingstid for barnehagens pedagoger. Det er derfor lagt opp til at dette ikke gjøres i barnehagens åpningstid. I de kommunale barnehagene holdes nå møter og plantid etter åpningstid, noe som igjen fører med seg slitasje blant personalet og overtidsutbetaling fra kommunen. Om kohorter videreføres i denne grad kan det bli utfordrende å sikre et barnehagetilbud av høy kvalitet.

## **Kommune 2**

Barnehagen har, bl.a. i samråd med kommunens næringsliv, redusert åpningstiden noe slik at de skal klare å etterleve kravene til organisering i kohorter. Det er derfor lik åpningstid for alle brukere, også barn med foresatte som har samfunnskritiske funksjoner.

Barnehagen har lagt opp til 12 kohorter, men på grunn av at en del barn fortsatt er hjemme, er det pr. i dag 10 av 12 kohorter som er i drift.

Kommunen opplever at organisering i små kohorter er svært utfordrende med tanke på deres fokus på barnets beste. Nå som det stort sett bare er en voksen sammen med barna, vil barna ofte oppleve at den voksne må ut av aktiviteter sammen med barna for å f.eks. ta imot barn som kommer eller levere når barna skal hentes. Organiseringen bidrar også til mindre fleksibilitet og mulighet for at de voksne kan hjelpe hverandre.

Kommunen frykter at de, som en kommune helt uten smitte, nå skal «svi kruttet» gjennom denne organiseringen og at de da dermed ikke er like godt rustet til å stå i situasjonen dersom det skulle bli et stort smitteutbrudd i kommunen. Dagens smittevernveileder er krevende å etterleve og sliter på ansatte som strekker seg langt.

## **Utfyllende kommentarer/annet**

### **Kommune 2**

Barnehagemyndighet og styrer er tydelige på at barnets beste og brukerperspektivet er svært viktig for hvordan de planlegger drift og tilbud i barnehagen. De har samtidig et aktivt, tett og godt samarbeid med kommunens næringsliv, som er med på at de i denne situasjonen har fått til å gi et godt tilbud i barnehagen. Kommunens vedtak om at brukere kan søke permisjon fra barnehageplass inntil 14 dager om gangen, har også bidratt til noe økt handlingsrom i denne perioden.

De er samtidig klare på at dette er en organisering som ikke er gjennomførbar over lang tid. Det tærer på de ansatte og kvaliteten i tilbudet som gis til barna i barnehagen vil ikke være så godt som de ønsker.

De etterlyser at det gis reelt handlingsrom til å organisere et tilbud som legger godt til rette for at de skal ivareta barnets beste når de er i barnehagen. Dagens ordning med svært små kohorter medfører at de ser det kan bli utfordrende dersom situasjonen vedvarer over tid.



## **SKOLE - Litt om kommunene vi har intervjuet**

Nedenfor finner dere noen opplysninger og tall fra hver kommune som vi har intervjuet. Tallene er hentet fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI).

### **Kommune 1**

I kommune 1 intervjuet vil kommunalsjef for oppvekst og assisterende kommunalsjef oppvekst, samt rektor og en lærer ved skole 3 og 6. Alle var samlet til gruppemøte i Teams.

De to rektorene har henholdsvis 279 elever og 218 elever totalt ved skolene sine. På 1. – 4. trinn har de henholdsvis 154 og 115 elever.

Det er åtte skoler i kommunen, med totalt 1245 elever. På 1. – 4. trinn er det 479 elever totalt, fordelt på syv av skolene. Den siste skolen er en ren ungdomsskole.

### **Kommune 2**

I kommune 2 intervjuet vi enhetsleder skole og skolefaglig rådgiver. I tillegg hadde vi intervju med rektor og en lærer ved henholdsvis skole 1 og skole 2. Alle var samlet til gruppemøte i Teams.

I kommunen er det fire skoler med totalt 1014 elever. Tre av skolene har elever på 1. – 10. trinn mens den fjerde er for 1. – 7. trinn. På 1. – 4. trinn er det 368 elever totalt i kommunen.

Ved de to skolene vi intervjuet er det henholdsvis 421 elever og 130 elever totalt. På 1. – 4. trinn er det henholdsvis 160 og 76 elever.

### **Kommune 3**

I kommune 3 intervjuet vi kommunalsjef med ansvar for blant annet skole. I tillegg hadde vi samtale med rektor og en lærer ved skolen som er den største i kommunen. Alle var samlet til gruppemøte i Teams.

Kommunen har totalt 201 elever fordelt på fire skoler og oppvekstsentre. 72 av elevene tilhører trinnene 1. – 4. Alle skolene har elever fra 1. – 10. trinn.

Ved den skolen vi intervjuet var det totalt 114 elever med 39 elever på 1. – 4. trinn.

## **Intervju med kommunene**

### **Veilederen**

#### **Blir innholdet i smittevernveilederne formidlet godt?**

### **Kommune 1**

Alle gir uttrykk for at veilederen er godt formidlet fra Utdanningsdirektoratet, og den oppleves som informativ, god og lettlest.

De ansatte fikk tidlig i oppgave å sette seg inn i veilederen, før den ble gjennomgått i fellesskap for å sikre at hele personalet var kjent med – og hadde forstått – innholdet. En av lærerne ved skolen ga uttrykk for at den felles gjennomgangen bidro til at de ansatte fikk felles forståelse og gjorde det lettere å håndtere spørsmål fra foresatte.

Både lærer og rektor ved en av skolene gir uttrykk for at det var mange spørsmål – både fra ansatte og foresatte – i starten, og de var redde for å gjøre eller si noe feil. De fant imidlertid svar på det meste i veilederen.

### **Kommune 2**

Skolefaglig rådgiver mener at nasjonale myndigheter/Utdanningsdirektoratet har vært både raske og tydelige. Det er utfordrende å lage en god nok veileder. Veilederen er et godt utgangspunkt og enkel å forholde seg til. En del punkter i veilederen åpner for tolkning men kommunen mener at det er nødvendig siden skolene er ulike, blant annet når det gjelder bygningsmasse og klassestørrelse. Kommunenivået opplever også at informasjonen fra Fylkesmannen har vært god. Rektor ved den ene skolen støtter kommunenivåets oppfatning av informasjonen fra myndighetene og mener at den har vært utrolig bra tatt i betraktning den korte tiden man har hatt til rådighet. Alle involverte i kommunen har vist velvilje og tilpasset seg raskt.

### **Kommune 3**

Skoleeier mener det er en god veileder, og den er omfattende. Det gis rom for lokale tilpasninger. Skoleeier mener at en del begreper kanskje kunne vært tydeligere, og eksempler på at det er mye «forsøk på lokal tilpasning». Skoleeier har hatt tett kontakt med rektorer og kommuneoverlege via Teams. De har gått igjennom veilederen, og helsesøster og kommuneoverlege har vært med å formidle dette ut til skolene. De har også vært i beredskap for å svare på spørsmål fra både personale og foresatte.

Rektor mener at veilederen i utgangspunktet inneholder veldig mye bra. På en del områder er det likevel litt vage anbefalinger, som gjør at de blir usikker. Hun forstår at dette sikkert er for å sikre lokale tilpasninger. Rektor har laget presentasjon av veilederen som hun har presentert for alle ansatte. På dette møtet var kommuneoverlege med og bidro til avklaringer.

Lærer forteller at rektor har lagt opp veiledningen til personalet veldig bra, men at det er veldig mange småting som personalet i hverdagen har spekulert på. Rektor sjekker opp uklarheter, og at kommuneoverlege var med i denne prosessen, hjalp dem. De forteller at det har vært gjort mange kommunale tilpasninger.

Skoleeier har lagt ut informasjon og link til smittevernveilederen, og formidlet dette til alle skoler og foresatte. Skoleeier har ikke hørt noe annet enn at foresatte har forståelse for at dette er vanskelig. Lærer forteller at de måtte trygge noen foreldre litt ekstra, og disse har hatt behov for avklaringer. Skolen har sendt ut egen info som rektor har laget, og dette har vært veldig nyttig fordi den har vært konkretisert mer enn veilederen. Internt på skolen er de opptatte av at en av de viktigste oppgavene nå er å trygge både elever og foresatte på at det er trygt å komme tilbake til undervisning på skolene.

## Er det uklarheter i veilederen eller behov for justeringer i veilederne?

### Kommune 1

Kommunen har hatt en del henvendelser fra foreldre og media, og de intervjuede gir uttrykk for at det er stort behov for tydelig informasjon – til alle. Selv om de er fornøyd med veilederen ser de også uklarheter og ønsker presiseringer.

Noen lærere i kommunen har stilt spørsmål om det er de som skal vaske, og det kunne gjerne vært mer føringer på renhold. Videre sier en av de intervjuede at det bør tydeliggjøres at det er den ansatte og lege som må avgjøre om den ansatte er frisk nok til å gå på jobb (eksempelvis tydeliggjøre behovet for legeerklæring). Det oppleves også noe uklart hva det betyr at faglærer kan gå mellom kohorter. Betyr det at de kan gå fritt mellom 1. og 7. trinn? Og er faglærer definert som alle voksne?

Sist påpekes det at det i veileder står at *Ansatte skal få opplæring i å gjennomføre nødvendige smitteverntiltak som beskrevet i denne veilederen. Veilederen vil suppleres med ytterligere informasjon som kan benyttes i kompetanseheving av ansatte.* Kommunalsjefen stiller spørsmål ved hva som ligger i dette, og har forventinger om at det følges opp, eksempelvis gjennom utvikling av digitale kurs.

### Kommune 2

Kommunen har hatt en del henvendelser fra foreldre om innholdet i veilederen. For noen er det «akademiske» språket i veilederen ikke klart nok. Kommunen har derfor vært hjelpelig med veiledning og oversetting. Det er viktig at skolene og foreldrene har en lik tolking av veilederen og at det ikke er ulik praktisering på den enkelte skole. Derfor har kommunen ønske om at det lages en veileder som er mer direkte rettet mot foreldrene til barna i skolen.

### Kommune 3

Rektor sier at det uklarhet i forhold til samarbeid mellom kohorter - hvilken type samarbeid er greit, annet enn at voksne dekker opp for hverandre, og at kohorter kan dele uteområder? Videre sier veileder at det bør legges opp til hjemmeundervisning i faget mat og helse, men så ligger det likevel noen råd for undervisning på skolen. Hun mener at dette er motsetninger, og skaper usikkerhet. Det pekes videre på uklart språk i formuleringer – «Forsøk å gjennomføre undervisningen på alternative måter» - hva om skolen ikke får det til, er det greit da?

Lærer sier at tidsrammen er dårlig formidlet, og at det er en utfordring å undervise i nok fag. Det er svært vanskelig å ha uteskole i hagl, vått og kaldt vær, utstyr, papir og bøker blir ødelagt. Må ta inn over oss at dette er vanskelig.

## Er det tilstrekkelig støtteressurser til veilederen?

### Kommune 1

Kommunen har benyttet mye av støtteressursene som er tilgjengelig. Kommunens representanter gir uttrykk for at Utdanningsdirektoratet har gode nettsider og at støtteressursene som ligger der jevnt over er bra. Det fremgår at ressursene blir brukt – både tips og råd om merking, plakatene, filmer. Det fremkommer at de ønsker ytterligere støtteressurser, spesielt nevnes digitale kurs for opplæring av ansatte i nødvendige smitteverntiltak. Videre foreslo de egen veileder for foresatte, særlig til bruk for de foreldrene som holder barna hjemme på grunn av frykt for smitte.

**Kommune 2**

Kommunen har benyttet mye av støtteressursene som er tilgjengelig og har ikke savnet noe hittil. Det er mye informasjon å forholde seg til og utfordringen er mer å finne fram i, og tolke den informasjon som allerede finnes. Kommunen opplever at de har hatt mye hjelp fra veiledningsmøter med Fylkesmannen. De er takknemlige for at det finnes digitale verktøy som Zoom og Teams som letter arbeidet og muliggjør samarbeid under pandemien.

**Kommune 3**

Det fremkommer ikke at skoleeier, rektor eller lærer savner noe her. Materiellet er brukt, i noe ulik grad. Skoleeier og rektor trekker spesielt fram sjekklisten for skole og SFO, og sier at denne har vært veldig fin å ha i dette arbeidet. Skoleeier bruker også denne for å følge opp at arbeidet blir gjort ute på skolene.

Igjen fremheves det gode samarbeidet med kommuneoverlegen, og at det er en god dialog der.

**Hvordan vurderer dere handlingsrommet som veilederen gir?****Kommune 1**

Det fremgår at frykten for å mistolke og redselen for å gjøre feil kan medføre at man blir litt rigid i tolkningen av veilederen, og at det kan være vanskelig å se handlingsrommet. Ved tvil avklarer de med kommunelegen (smittevernlege). Flere gav uttrykk for at det bør presiseres i veileder at det faktisk er et handlingsrom der. Det vil gjøre det enklere for kommunen å håndtere spørsmål fra media eller foresatte om hvordan de har organisert seg eller løst utfordringer.

Kjennskapet til muligheten for fleksibilitet i antall elever i kohortene var ikke kjent hos alle som deltok i gruppeintervjuet. Det ble kommentert at det oppleves som spesielt at kohortstørrelse følger lærernormen, og det ønskes større handlingsrom knyttet til kohortstørrelse. En av rektorene gjorde oppmerksom på at det allerede er handlingsrom for kohortstørrelse, men at informasjon om dette ligger i *Støtte til skoleeier- og leder om bruk av smittevernveileder for barnetrinnet*, ikke i selve veilederen.

En av de intervjuede sier veilederen godt kunne utfordret de ansatte mer til å ta i bruk handlingsrommet. Dette kunne for eksempel vært gjort gjennom kasusbeskrivelser som kan forklare handlingsrommet mer.

**Kommune 2**

Kommunen har mange ansatte og foreldre å forholde seg til. I de tilfellene der de er usikre på hvordan veilederen skal tolkes, rådfører enhetsleder skole seg med kommunelegen. Praktiske spørsmål som dukker opp i løpet av dagen får de raskt avklart og som regel bekreftet at de har tolket veilederen rett.

Rektorene mener at ett av suksesskriteriene er det daglige refleksjonsmøtet der møtene er preget av god systematikk. Det gode samarbeidet med statsråder, Fylkesmannen og kommunen er også til uvurderlig hjelp. Videre mener de at det må være et handlingsrom siden skolene er så ulike. De mener også at handlingsrommet i veilederen kommer godt nok fram og at for stort handlingsrom

skaper usikkerhet. Lærerne understreket at informasjonen og dialogen med skolen er klar og tydelig slik at ansatte visste hva de skal gjøre.

### **Kommune 3**

Her er det litt ulikt svar fra skoleeier og skolene. Skoleeier peker på viktigheten av at den gir dette handlingsrommet som den gjør fordi kommuner i Norge er svært ulike. Også innad kommunen er det stor ulikhet i størrelse på skolene og skolene er spredt geografisk. Skoleeier mener at kommunene og skolene da må organisere seg ulikt. Rektor sier at handlingsrommet er stort nok, men at det er den praktiske gjennomføringen som er utfordringen.

Lærer peker på at det er positivt at det finnes et handlingsrom, men at dette nå kan tolkes på mange ulike måter.

13

## **Elever**

### **Hvor mange elever er tilbake/ikke tilbake på skolen? Hvorfor ikke og hvordan følges de opp?**

#### **Kommune 1**

3 % av kommunens elever på 1. – 4. trinn ble holdt hjemme i første åpningsuke. Halvparten av disse på grunn av frykt for smitte, den andre halvparten fordi de enten var i risikogruppe, har familiemedlem i risikogruppe eller fordi de avventer avklaring/vurdering fra helsevesenet.

Rektor fra den ene skolen forteller at det var 5 av 154 barn som ikke møtte i første åpningsuke. En av disse hadde legeattest, fire ikke. De fire som ikke hadde det var holdt hjemme på grunn av engstelse for smitte. Dette er utelukkende barn av minoritetsspråklige foreldre. Rektor har vært i kontakt med disse, og etter oppfølging er to barn (et søskenpar) tilbake på skolen nå i uke to. Det er altså tre barn ved denne skolen som holdes hjemme. Det har så langt ikke vært annen oppfølging enn den kontakten som har vært på telefon.

De som holder barna hjemme har gitt uttrykk for at de er engstelig grunnet egen helse (altså de voksnes helse). Gjennom intervjuet fremgår det at skoleeier har utarbeidet enkle retningslinjer for skolestart, og i media har kommunen vært tydelig på viktigheten av å sende alle tilbake på skolen. De intervjuede sier denne gruppens redsel for å sende barna på skolen både kan skyldes at den informasjonen som er lett tilgjengelig for de som behersker norsk godt, eksempelvis medieoppslag og aktuelle nettsteder, kanskje ikke er så lett tilgjengelig for en del minoritetsspråklige. I tillegg kan noen av de minoritetsspråklige også ha lav tillit til myndighetene og den informasjonen som kommer fra det offentlige, og av den grunn ikke stoler på at det er trygt å sende barna på skolen.

#### **Kommune 2**

De fleste elevene er tilbake på skolene i kommunen. Ved den største av skolene vi intervjuet er alle unntatt sju elever tilbake. I tillegg har 28 elever på 5. - 10. trinn et opplæringstilbud på hel- eller deltid på skolen. På den andre skolen var alle unntatt 11 elever tilbake. Her har fem elever på 5. - 10. trinn et opplæringstilbud på deltid på skolen.

Ved den største av skolene er to elever utskrevet av skolen og fem har hjemmeundervisning på grunn av at de er i risikogruppe eller i karantene. Ved denne skolen er dermed sju elever ikke tilbake etter

gjenåpning. Ved den andre skolen er fem elever skrevet ut av skolen, tre er i karantene og tre i risikogruppe. Totalt er 11 elever ikke tilbake på denne skolen. Seks av elevene på sistnevnte skole får hjemmeundervisning.

Kommunen har hatt kontakt med elevene i denne tiden som foreløpig har vart kun ca. en uke. Elevene låner utstyr som iPad og bøker, og får ukeplan og annet materiell på samme måte som alle andre elever. Elevene får låne det de trenger til skolearbeidet og er i tett dialog med sin kontaktlærer. De følger resten av sin klasse. De elevene som er utskrevet av skolen blir også ivaretatt av skolen selv om de ikke er skolens reelle ansvar. Skolen benytter plattformen Teams i tillegg til ordinær postkassepost.

14

Enkelte minoritetsspråklige barn kommer fra kulturer der pandemier er forbundet med frykt fordi det er lite hjelp å få fra myndighetene i landet de kommer fra. På tross av dette er alle minoritetsspråklige elever tilbake på skolen i kommunen

### **Kommune 3**

Skoleeier forteller at alle elever, bortsett fra en er tilbake.

Foresatte til den eleven som holdes hjemme fra skolen, oppgis å være redsel for smitte. Mor er redd for smitte som skal bringes tilbake til familien, hvor det er sårbarhet knyttet til risiko (i storfamilien).

Etter åpning av skolen for 1.-4. trinn, har rektor ringt mor og forsøkt å trygge henne, samt orientert om regler for hva som gjelder når hun skal skrive barnet ut av skolen. Dersom dette vedvarer, vet mor at det blir tilsyn på barnets opplæring. Mor har også fått tips om hvordan hun finner og leser kompetansemål på Utdanningsdirektoratet, og hva som skal vektlegges. Eleven får beholde bøker og støttemateriell, samt PC i den perioden den er hjemme.

## **Pedagogisk personale**

### **Omfang pedagogisk personale som er tilbake i skolene?**

#### **Kommune 1**

De aller fleste lærerne er tilbake på 1.-4. trinn. Ved den ene skolen er det to pedagoger på 1.-4. trinn som er i risikogruppe. For disse har skoleledelsen tilrettelagt for arbeid ved skolen, i et eget bygg, hvor de to kan ta imot et lite antall elever. Slik får man begrenset kontaktflaten til disse lærerne. De øvrige lærerne på 1.-4. trinn er på plass.

Ved den andre skolen har fire voksne legeerklæring (1 pedagog og 3 assistenter). Pedagogen jobber hjemmefra, og gir opplæring til de som skal ha hjemmeundervisning. To av assistentene med legeerklæring har fått annet arbeid ved skolen, den tredje er sykmeldt.

#### **Kommune 2**

De aller fleste lærere er tilbake på den største av skolene skole. Kun to har fortsatt hjemmekontor. Årsaken er at de har medlemmer i sin husstand som er i risikogruppe og derfor er redd for å overføre smitte. Kommunen har løst dette ved at disse lærerne har ansvar for å følge opp elever som ikke er

kommet tilbake etter gjenåpning av skolen. I tillegg har disse lærerne bidratt med opplegg for uteaktiviteter for elevene som er tilbake i skolen.

På den andre skolen har kun en av lærerne, som er i risikogruppe, hjemmekontor. Denne læreren følger opp elevene som har hjemmeundervisning. For å løse kabalen med tilstrekkelig pedagogisk personale er en av lærerne fra mellomtrinnet satt inn på 1. – 4. klasse.

### **Kommune 3**

Skoleeier forteller at stort sett er alle tilbake. Det var noen som i utgangspunktet var sykemeld (av andre årsaker enn korona), disse er ikke tilbake. Andre lærere har ment at de er i risikogruppa, men etter å ha snakket med fastlege har de kommet tilbake. Her har kommuneoverlegen vært inne og samarbeidet om hvilke barn og voksne som EGENTLIG er i risikogruppa, og sagt at det er behandelende lege som rådgir om dette.

Rektor sier i denne forbindelse at det å få tak i vikarer er vanskelig. De kan heller ikke slå sammen/endre klasser/grupper i forhold til nye regler for smittevern.

På skolen hvor rektor er intervjuet er alle lærer på 1.–4. trinn tilbake. I tillegg bruker skolen en lærer fra et høyere trinn. Elevene er inndelt i mindre kohorter enn veilederen sier fordi klasserom er så små. I tillegg har de en lærer som må ha en mindre kohort på maks 5 elever. I en av kohortene er det en fagarbeider som følger opp elevene. Skolen har i tillegg en liten gruppe med sårbare elever. Dette tilbudet har også 5.–10. trinn, og har hatt dette gjennom hele perioden med hjemmeundervisning. Skolen hadde åpent hele påska, også røddager, og med bakvakter, for å gi tilbud til barn med sårbarhet eller til barn av helsemedarbeidere.

Skolen ser at det er utfordrende med en gruppe delt mellom lærer og fagarbeider. Det er ikke nok samarbeidstid, og det blir krevende å følge opp og sikre den andre delen av elever som læreren ikke selv har i løpet av dagen. Det blir et stort ansvar for fagarbeideren, og læreren kjenner på hennes trykk og behovet for oppbacking.

### **Hvordan organiserer skolene seg?**

#### **Kommune 1**

Alle skolene i kommunen har åpent fra 8.30 til 12.30, SFO har full åpningstid.

Den ene av rektorene forteller at de ved hennes skole har delt trinnene i tre kohorter, i noen er det litt mer enn 15 elever og i andre litt under. Uteområdene er delt, slik at ulike kohorter har eget uteområde som ingen andre har tilgang på. Hele skoleområdet er tatt i bruk for å få til dette. De voksne er satt sammen slik at så få som mulig må forholde seg til hverandre. Kun to kohorter samarbeider. Hver kohort har eget toalett og egen plass for å vaske hender. Skolen prioriterer engelsk, norsk og matematikk nå i starten. Alle har en time utetid daglig, og de har ikke annen kroppsøving utover dette.

Den andre rektoren forteller at de har delt kohortene i antall like over og under 15. Rektor er kjent med muligheten for fleksibiliteten i antallet barn som kan være i kohortene slik det fremgår av *Støtte*

*til skoleeier- og leder om bruk av smittevernveileder for barnetrinnet.* De har ingen kohorter over 18 elever. De har også delt barna på SFO i kohorter, og holder samme inndeling der som på skolen. Også ved denne skolen er uteområdet inndelt med seksjoner, og elevene/kohortene har friminutt til ulike tider. Ved denne skolen har en spredt lærerne, slik at de ikke er for mange i arbeidsrommene. For å få til dette har de tatt i bruk spesialrommene og klasserommene til 5.-7. trinn.

Ved denne skolen gjennomføres ikke svømming, og de har ingen aktivitet i mat- og helse rommet, ikke i kunst & håndverksalen og ikke musikkrommet. Alle fag gjennomføres i det rommet kohorten har fått tildelt, og elevene må holde seg på dette området. For øvrig er det egne voksne som tar seg av vasking (lærerne vasker ikke) og de har en voksen som tar seg av utdeling av melk og eventuell servering av mat.

### **Kommune 2**

Ved den største av skolene deler de dagen slik at noen starter ute mens andre starter inne. Alle har to timer uteskole i løpet av dagen. De bruker sperrebånd og merker på bakken for å dele inn de ulike områdene. Kohorter som har uteskole har fokus på sosiale aktiviteter og at barna skal få være sammen. De har konsentrert seg om fagene norsk, engelsk og matematikk i denne tiden, og ser utfordringer med å ha samme læringstrykk som tidligere. Skolen har faste kohorter men opplever at praktisering av enmetersregelen er problematisk når det gjelder de minste elevene. Tydelige beskjeder er uansett en forutsetning for at alt skal fungere best mulig.

Den andre skolen har delt skolegården i to soner og bruker alle tilgjengelige innganger ved skolen. Siden de har relativt få elever har de kun fire kohorter til sammen på 1.-4. trinn. For å unngå opphoping av elever er det viktig at alle følger avtalt tid for når de ulike aktivitetene skal finne sted. De praktiserer alle fag og har skole som tidligere. For å ha tilstrekkelig antall ansatte benytter de lærere fra mellomtrinn og fagarbeidere/assistenter i tillegg til de som normalt er på 1.-4. trinn.

### **Kommune 3**

Smittevern har vært førsteprioritet, og kommer før fag. Denne vektingen mener kommunen kommer dårlig fram i veilederen.

På skolen hvor rektor er intervjuet er dagen kortet inn med 35 min. Skolen har ikke undervisning onsdag (komprimert uke). Det er et stort handlingsrom for lærere, men det er klare forventinger at lærere jobber ut fra kompetansemål.

Skolen har bestemt at alle kohortene skal ha minst 3 faste uteøkter pr uke. Skolen er innenfor rammen på 15 elever i en kohort. Kohort 1. og 2. trinn er sammen. Dette er gjort på grunn av viktigheten av å tenke skole og SFO. 3. og 4. trinn har grupper på 13 elever, men begge er likevel delt i 2 kohorter på grunn av små klasserom, og en lærer som skal forholde seg til bare 5 elever av helsemessige årsaker. Skolen må omrokere dette når 5. – 7. trinn kommer tilbake til skolen.

Uteområdet er delt i 2. 1. – 2. trinn bruker en halvdel, og 3. – 4. trinn den andre. Dette bytter de på annenhver uke. For å unngå kø og trengsel ved inngang og i garderobe, er det bestemt hvilke elever som går inn kl. 09.00, og hvem som går inn 09.05 – det samme gjelder når de avslutter dagen. På de lavere trinnene er det mye logistikk for å håndtere dette!



Skoleeier sier at dette er gode eksempler på lokale tilpasninger. Andre skoler kan ha utetid for sine kohorter på ulike tidspunkt, f. eks der uteområdet ikke så lett kan deles.

## Utfyllende kommentarer/annet

### Kommune 1

Kommunen har lagd en plan for hvordan hjemmeundervisninga skal være. Denne ble lagd i første uke av pandemien, da alle elevene hadde hjemmeundervisning. Denne brukes nå som veileder for de som fortsatt skal ha hjemmeundervisning.

Det gis uttrykk for at videre skoleåpning vil gi utfordringer med areal og bemanning forutsatt at smittevernradene skal følges. Utfordringene vil være større jo større skoler man har. Det vil være vanskelig å finne plass til alle elevene.

### Kommune 2

Kommunen opplever at ungene er svært glade over å være tilbake i skolen. Det er god stemning både blant ansatte og elever. Enhetsleder for skole har faste møter med skolene. Kommunen informerer daglig lærerne om situasjonen og endringer som har kommet siden sist. Samtidig innhenter de informasjon og svarer på spørsmål fra lærerne om ulike punkt i veilederen. Både enhetsleder og rektorene ved skolene er imponert over innsatsen fra alle ansatte.

Kommunen mener at utfordringene etter hvert vil være å ha tilstrekkelig antall ansatte når flere barn skal tilbake i skolen. Siden oppstart har kommunen brukt ansatte fra mellom- og ungdomstrinnet i tillegg til fagarbeidere og assistenter. Når skolen åpner for ytterligere trinn vil det bli for få ansatte å fordele oppgavene på. I tillegg merker kommunen at det er en del slitasje på ansatte på grunn av stor arbeidsbelastning de siste ukene. Kommunen understreker at alle ansatte har vist stor endringsvilje og positivitet i denne tiden. Det er imidlertid lite å gå på dersom noen blir borte fra arbeidet, blant annet ved sykefravær eller for eksempel ved videreutdanning innenfor KFK.

Kommunen ser også utfordringer med tilgang på lokaler og uteområder når flere elever skal tilbake i skolen, dersom dagens smittevernregler opprettholdes.

### Kommune 3

- Foresatte har lurt på om skoleskyss er sikkert nok (råd fraråder offentlig transport).
- Rektor ser at det vil bli en utfordring å oppfylle enkeltvedtak på spesialundervisning. Dette kompenseres til en viss grad av små grupper, men skolen ser ikke at de har sjans til å ivareta alle elever med enkeltvedtak med denne ordningen når resten av elevene kommer tilbake.
- Det er sårbarhet ved fravær: På grunn av smitterisiko, er det begrenset hvilke voksne som kan jobbe i hvilke grupper. Nå er fagarbeidere fra 5. – 10. trinn flyttet til 1. - 4. trinn og kan være vikarer, og skolen har en detaljert plan ved fravær for hver enkelt lærer. Men når alle elevene er tilbake blir fravær et problem.
- Elever med og uten SFO bør ikke blandes for mye, dette er ikke vektlagt i veilederen. Dette betyr at elevene fra ulike kohorter i undervisningstiden ikke kan blandes på SFO – da er det jo bortkastet?

- Uteområde: Vanskelig å tilby alle noe hvis dette skal deles inn i mindre områder.
- Renhold: Skolen har løst dette bra til nå, men når alle elever og lærere skal tilbake på skolen, blir dette utfordrende, og det må økes bemanning på renhold. Lærere har ansvar for vask av pulter og PC/nettbrett.
- Skoleskyss: Elevene benytter ordinær buss i rute. Det går greit nå, skolen har en god dialog med foresatte og fylkeskommunen. Men dette med plass kan komme til å bli en utfordring når bussene fylles opp av flere elever. De fremste setene er «stengt for bruk» på grunn av sjåførens smittevern. Da blir det vanskelig å overholde avstand m.m.
- På små skoler er tilvalgsfag og språkfag en utfordring. Her er grupper satt sammen på tvers av klasser, og da blir faste kohorter vanskelig å opprettholde.
- Skolene har nå et helt ekstraordinært arbeidstrykk. Det er viktig å ha forståelse for dette når vi starter opp med flere elever, og det er viktig at myndighetene er tydelig på HVEM som blir de neste som skal tilbake, 5. – 7. eller 5. – 10. trinn? Det er vanskelig å planlegge for alt og alle til enhver tid. Dette har noe å si for både skoleskyss, organisering av personale, rom-kapasitet etc.
- Skoleeier uttrykker bekymring for elevenes læringsutbytte mens de har vært hjemme. Hvem har ikke hatt utbytte av hjemmeundervisning. Hvordan sjekkes dette, og hvilket fokus har skolen på dette til høsten (tette kunnskapshull)?

**FYLKESMANNEN I NORDLAND**

Statens hus, Moloveien 10, Pb 1405, 8002 Bodø || [fmnopost@fylkesmannen.no](mailto:fmnopost@fylkesmannen.no) || [www.fylkesmannen.no/nordland](http://www.fylkesmannen.no/nordland)

